

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus II. Qui possint compromittere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

rium in multis differre à *Judice*. Nam *Judex* etiam *invitus*, dari potest; ille autem *Arbiter* tantum volens; *L. 3. §. 1. ff. h. t.* Secundò, reconventio non habet locum coram illo *Arbitro*; secus, coram *Judice ordinario*; *c. 6. h. t.* Tertio à *sententia* *Judicis* seu *Arbitro juris*, potest appellari; non autem, ab *Arbitro compromissario*, *L. 1. C. h. t.* quarto, coram *Arbitro* non inducitur *litis pendentia*, sicut coram *Judice*; *Gail. l. 1. observ. 14. n. 3.* quinto iste *Arbiter* non potest mutare *sententiam* *invalidam*, quam tulit, *L. 19. cum seq. ff. h. t.* at *Judex ordinarius* potest, *L. si Praeses C. quomodo, & quando Judex.* Sextò, *Arbiter* laudum suum exequi non potest; *L. penult. C. h. t.*

2748.

Septimò, *Procurator*, litigans coram *Arbitro*, non fatidat de rato; *L. 32. ff. h. t.* Octavò, *Arbiter* non potest punire *contumaces*, nec *testes cogere*; *L. 2. §. fin. ff. de Judic.* Nonò, laudum *Arbitri* *condemnatum* non infamat; *L. 13. ff. de his qui not. infam. secus*, *sententia* *Judicis* *lata* super *famoso crimine*, *L. 1. L. 4. §. fin. ff. eod.* Decimò, non potest *arbitrium* delegare, *L. 32. ff. h. t.* Undecimò, in *arbitrio* non potest *mora* puniri, in quo dies *præfixus* est ab homine, *L. 23. ff. h. t.* Duodecimò, in *arbitrium* illud *solum* venit, de quo actum est, ut veniret, *L. 21. ff. h. t.* Decimotertiò, *partes* non tenentur *præcisè* stare *Arbitri* *sententiæ*, sed possunt ab ea *recedere*, licet *facti* sint de non *recedendo*; *L. penult. C. h. t.* at *sententiæ* *Judicis* standum est, si *factum* sit de non *appell.* *L. ult. C. de temp. appell.* Decimoquartò, ex laudo *Arbitri*, neque *actio*, nec *exceptio* *rei judicatæ* datur, sed *pœnæ* *petitio*, *L. 2. C. h. t.* nisi *tacitè*, vel *expressè* sit *approbatum*, *L. penult. C. eod.*

2749.

Ex dictis colliges 1. *Arbitrium*, *justum* *procedere*, secundum *leges*, & *jura*, posse *procedere* secundum *consuetudines* *legitimè* *inductas*. Nam tales habentur *instar legum*; & *verbum legis*, generaliter *acceptum*, *generaliter* *intelligi* debet, sic, ut *omnès* *species* *comprehendat*, quando *nulla* *necessitas*, vel *ratio* ad illud *restringendum* *cogit*.

Colliges 2. *Arbitri* *sententiam* *præsumi* *justam*. Nam *præsumptio* est *pro* *Judicis* *sententia*, quòd *consecatur* *legitimè* *lata*, prout habetur in *c. Bona 23. de elect. c. si-*

cut 16. de Testib. Nam *res judicata*, *pro* *veritate accipitur*, ut dicitur *Reg. 207. ff. de Reg. juris*; idque tum *propter* *authoritatem* *Judicis*, qui officio *publico* *fungitur*; tum *propter* *consensum* *partium* in *litis* *contestatione*, id, quod *meritò* etiam ad *Arbitrum* *extendit* *Layman*, *c. in presentia, de renunt. n. 2.* intellige tamen, donec *contrarium* *appareat*.

Excipe tamen 1. nisi *dubitetur* de *potestate*, ac *jurisdictione* *Judicis*, prout contingere potest, si habeat *Superiorem*, aut *solum* *delegationem*, ut colligitur ex *c. cum in jure 31. de offic. Jud. deleg.* ubi, ut ipsi *credatur*, exhibere debet *suam* *delegationem*; excipe 2. nisi à *sententia* fuerit *appellatum*; nam *appellatio* *recepta* tollit *præsumptionem*, quæ *militabat* *pro* *justitia* *sententiæ* *latæ*; cum de illa *cognoscendum* sit à *Judice* *appellationis*; Sic *Innocent. in c. in presentia, 6. de renunt. num. 1.*

2750.

ARTICULUS II.

Qui possunt compromittere?

Seu, quod idem est, qui possunt *Arbitros* *constituere*? Resp. quòd possit *quilibet*, habens *liberam* *rerum* *suarum* *administrationem*; adeoque, qui possunt *contrahere* cum *facultate* *alienandi*. *Compromissum* enim est *species* *conventionis*, quæ *tendit* ad *alienationem*.

2751.

Quidam autem *prohibentur* *compromittere* *in propria*; quidam *in aliena causa*. In *propria*; *servus* per *L. 32. §. si servus, ff. de Recept. qui arbitr. Papillus* sine *Tutoris* *authoritate*, *L. 35. ff. eod. Minor* sine *Curatoris* *consensu*, per *L. 34. §. 1. ff. de Minoribus*; *Furiosus*, & *prodigus*, per *L. 27. §. coram, ff. de Recept. qui arbitr.*

In *aliena* 1. *Procurator*, nisi sit *Procurator* in *rem* *suam* vel habeat *mandatum* *generale cum libera*; seu *speciale*, per *c. per tuas, 9. h. t. junct. gloss. ibid. in casu*, ubi, cum *Plebantis* de *Piscia*, cujus *Procurator*, *consentiente* *parte* *adversa*, *compromiserat* in *Arbitros*; *prolato* ab illis *arbitrio* *stare* *nollet* (quòd *Procurator* à se *constitutus* habuerit *mandatum* *solum generale*; consequenter *invalidè* *compromiserit*) *consultus* *Pontifex* *rescri-*

pit ad Archiepiscopum Genuensem, tanquam suum in hoc delegatum:

Si ex parte Plebani arbitrium approbatum, seu exomologatum fuit, ratum esse oportere, & executioni mandandum: si autem approbatum non fuit, tunc distinguendum; utrum pœna compromisso apposita fuerit, nec ne? si apposita, ad eam agi posse; si nulla apposita pœna, tunc Procuratorem conveniri debere ad præstandum interesse; quia juramento suo *se ipsum, non Ecclesiam*, obligare poterat. Ex hoc enim casu apparet, si Procurator absque mandato (intellige speciali, vel generali cum clausula: *cum libera*) compromisit, contra ipsum executionem fieri posse; non contra Ecclesiam, à qua constitutus est cum sola clausula *generali*. Sic Layman in *cit. c. Per tuas*, 9. h. t. n. 10.

Prohibentur præterea compromittere in causa aliena *mulier*, per *dict. L. 32. §. 2. ff. de Recept. qui arbitr. Tutor*, aut *Curator* sine Judicis decreto, aut prætermisissis solennitatibus; *Prelatus*, aut *Beneficiarius* in præjudicium Ecclesiæ; cum sint meri administratores; *Vasallus* super re feudali absque consensu Domini. Nam in hac materia solus Dominus est Judex, per *c. 6. & 7. de foro compet. & rem feudalem in vivo Domino alienare*, Vasallo prohibetur per Fridericum Imperatorem, cap. *Imperialem, de prohibita fendi alienatione*.

ARTICULUS III.

In quos compromitti possit?

2752. **R**esp. compromitti posse in quemlibet, quem nec ætas, nec status impedit. Hinc subditus compromittere potest in suum Judicem ordinarium, tanquam in Arbitrum; Barb. in *c. 3. h. t. n. 3. Laicus* tamen (quamvis Arbitrator, seu amicabilis compositor esse possit in rebus Ecclesiæ, vel spiritualibus causis, vel super fructibus decimarum) Arbitrator in spiritualibus esse non potest, per *c. contingit, h. t. ubi expressè dicitur: in causa Ecclesiastica compromitti non posse in Laicum; quod non deceat, ut Laici de causis Ecclesiasticis cognoscant, aut arbitrentur*, nisi Pontifex ex plenitudine potestatis id concedat, aut

ejus delegatus, sed solum tunc, si simul Clerici sint, in quos, de delegati venia, compromissio fiat, ut colligitur ex *c. per tuas*, 9. *cod.*

Cæterum *ratione status* non compromittitur in servum, dum talis est, *L. 9. ff. de Procur.* Nec in mulierem, quia arbitrari est munus civile, *L. fin. C. de Procur.* Excipe nisi habet jurisdictionem, *c. 4. h. tit.* Nam, cum inter Abbatem, & Conventum Ordinis Cisteriensis, atque Hospitalarios controversia esset de usu cujusdam nemoris, compromissum fuit à partibus *in Regnam Galliarum*; ea, intellectis causæ meritis, arbitrium, seu laudum, adhibito Episcoporum quorundam consilio, pronuntiavit. Sed Hospitalarij putarunt, sibi observandum non esse; eò quod *fœmina arbitrium dicere non possit*. Ad hoc respondit Innocentius III. licet fœminæ, secundum jura à publicis muneribus remota sint; & in *L. ult. C. de arbitris* specialiter caveatur, ut mulieres, quantumcunque præcellentes, aut sapientes sint, *arbitrium dicere non possint*, & ad eò quidem, ut neque liberti, si in patronam sub pœnæ stipulatione promiserint, arbitrium servare, aut pœnam solvere teneantur; quia tamen *juxta approbatam consuetudinem*, quæ in partibus Gallicanis pro lege observatur, fœminæ præcellentes in suos subditos jurisdictionem exercent, ideo Hospitalarios cogendos esse, ut dictum arbitrium, præsertim cum Episcoporum consilio, providè latum, observent, sub pœna in compromisso per mutuum consensum constituta.

Ratione ætatis non compromittitur in minorem annis 18. *L. quidam, 57. ff. de re Judic.* excipe, nisi ex arbitrio Principis, arg. *c. cum vigesimum de offic. Jud. deleg.* quamvis ex Lege Julia non liceat compromittere in minorem 20. annis, *L. cum Lege, 41. ff. h. t.*

Præter hæc not. 1. compromissionem fieri posse non tantum in unum, sed etiam in plures, convenientius numero impares, ne contingat arbitrium impediri per paritatem *c. 1. h. t. & L. 17. §. Principaliter, ff. cod.* Not. 2. non debere Arbitris inter se discordibus dari licentiam eligendi tertium, non expressè certâ personâ tertij, *c. 12. h. t. L. non distinguemus, 32. §. quæsitum, ff. cod.* etiam si essent concordēs